

Concrete voorstellen van het maatschappelijk middenveld voor het Vlaams Regeerakkoord

1. Er is weinig financiële marge voor de nieuwe VR. Eenzijdig besparen en/of een overdreven focus op harde beleidsdomeinen zijn echter geen zaligmakende oplossingen. Daarom willen we **dat de nieuwe Vlaamse Regering ook investeert in het 'samen leven' zelf, bij uitstek via het verenigingsleven. Sociale cohesie, actief burgerschap, het welbevinden van Vlamingen ... zijn uitdagingen die niet mogen onderschat worden en die de nodige investeringen verdienen omwille van hun groot maatschappelijk rendement.** Het zijn verenigingen die mensen gelukkiger maken, ze samenbrengen, ze vormen, ze laten deelnemen en mee bouwen aan de samenleving. Verenigingen zijn op die manier letterlijk samenlevingsmakers. Investeren in verenigingen is een directe investering in de samenleving. Besparen op het verenigingsleven legt een hypotheek op dit sociaal weefsel. **We willen daarom geen verdere besparingen op het verenigingsleven.** Daarnaast willen we een constructieve dialoog voeren hoe middenveld, actieve burgers en de Vlaamse overheid concreet vorm en betekenis kunnen geven aan dit 'samen leven'.

2. Tegen de achtergrond van budgettaire krapte, maar in eerste instantie **in functie van een meer geïntegreerd, effectief én efficiënt beleid, willen we mee denken en werken aan 'slimme' investeringen/maatregelen. Die hebben – o.a. door slimme combinaties met andere investeringsdoelstellingen – weinig rechtstreekse financiële impact en toch een reële impact op het terrein.** Regulitis aanpakken geeft bv veel zuurstof voor weinig geld. Scholen bouwen kost veel geld, maar maximaliseer dan hun bereik en capaciteit tbv lokale gemeenschappen en verenigingsleven. Diversiteitsclausules inbouwen in overheidsopdrachten ... het gaat veelal over nieuwe verbanden zien, nieuwe samenwerkingen aangaan vanuit een geïntegreerde aanpak. **We willen daar met de Vlaamse overheid een kortlopend traject over opzetten om die maatregelen te concretiseren en uit te werken.**

Een greep concrete 'slimme' maatregelen

Brede (school)infrastructuur

Infrastructuur delen over sectoren heen (scholen, geschikte sportaccommodatie, jeugdhuizen, OCMW-zalen, woonzorgcentra, gemeenschapscentra, bibliotheken, enz.) moet gestimuleerd worden. Een gezamenlijk initiatief van de ministers van Cultuur, Sport en Onderwijs moet de infrastructuurcomponent van de Brede School meer activeren. Dit zal het lokale gemeenschaps- en verenigingsleven maximaal integreren in de schoolinfrastructuur. Eenzelfde logica geldt bij de herbestemming van kerken (cf. hieronder ivm conceptnota "een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk"). Werk in overleg met steden en gemeenten een strategische aanpak uit rond de grote noden aan infrastructuur voor het verenigingsleven, op wijk- en buurniveau. Daarnaast kan bijvoorbeeld een Open Ruimte-dag sensibiliserend en aanmoedigend werken. Dan stellen scholen, universiteiten en bedrijven hun accommodatie ter beschikking voor initiatieven van niet-formeel leren.

Slim? Het budget voor scholenbouw rendeert maximaal. Het zorgt ook voor duurzaam en doordacht omspringen met publieke ruimte. Én het stimuleert lokale gemeenschapsvorming.

Slimme subsidies

Het is niet slim om alle bestaande subsidieregelingen te gaan uniformiseren. Dat doet afbreuk aan veelzijdigheid van doelgroepen en gewenste stimulansen. Het is wél slim om meer afstemming te creëren op vlak van langetermijn-beleidsdoelen vanuit een geïntegreerde visie en aanpak. Dit sluit uit dat subsidiesystemen conflicterende doelstellingen aanjagen, geeft houvast aan administratieve verantwoordelijken en maakt een evaluatie van de beleidlijnen en dus eventueel ook een rationalisatie van middelen mogelijk.

Slimme erkenningen

Een vereniging die erkend is in het kader van een sectoraal decreet, moet makkelijker en zonder bijkomende kosten andere erkenningen (zoals kwaliteitslabels) en bepaalde vrijstellingsregelingen kunnen krijgen zonder zich telkens opnieuw te laten erkennen. De Vlaamse overheid kan daartoe in samenspraak met het verenigingsleven een register van verenigingen opstellen en verdere afspraken maken met alle Vlaamse departementen en het federale bestuursniveau. (Bv. een vereniging die erkend is als sociaal-cultureel volwassenenwerk moet automatisch in aanmerking komen om fiscale attesten te kunnen uitreiken, zonder dit (federaal) in een aanvraag te motiveren).

Slim? Het zorgt voor meer transparantie voor overheden en minder administratieve rompslomp voor verenigingen die zo meer van hun werking(smiddelen) kunnen inzetten op hun kerntaken.

Proactief ingrijpen/inspelen op Europese regelgeving

Veel regels die op Europees niveau worden afgesproken inzake staatssteun, auteursrechten, overheidsopdrachten en BTW werken door tot bij Vlaamse verenigingen, en vaak met onverwachte, negatieve bijwerkingen. Neem als Vlaamse overheid het voortouw om nieuwe én bestaande Europese regels voortdurend tegen de **verenigingstoets** te houden (= belemmert deze regel maatschappelijk engagement en de werking van verenigingen?). Dit kan bijvoorbeeld door het oprichten van een **task-force** van federale en Vlaamse overheidsinstanties, gespecialiseerde instanties als Vleva en een delegatie middenveldorganisaties. We pleiten voor een vast contact of een 'gezicht' van deze task-force.

Drempels rond alternatieve financiering wegwerken

Crowdfunding, complementaire munten, samenaankopen ... verenigingen experimenteren én worstelen er al langer mee. Het is in ieders belang dat de Vlaamse overheid haar nek uitsteekt om –zonder hierdoor aanleiding te willen geven tot het uithollen van de reguliere subsidiesystemen- dit soort financieringsvormen meer hanteerbaar te maken door juridische en administratieve drempels weg te werken.

Slim? Een gedifferentieerde financieringsbasis van verenigingen is gezond en zorgt voor dynamiek en autonomie. Nieuwe financieringsvormen maken ook nieuwe vormen van verbindingen en 'verenigingen' mogelijk.

Stimuleer diversiteit via overheidsopdrachten

Door het verankeren van interculturaliteit en evenredige arbeidsdeelname in àl haar aanbestedingen en dit in de verschillende fases van het aanbestedingsproces, stimuleert de Vlaamse overheid diversiteit via overheidsopdrachten. Een diversiteitsplan mét streefcijfers wordt een voorwaarde bij de uitbesteding van werken en diensten van een zekere omvang. Net als het creëren van opleidingskansen (werkplekieren) voor jongeren en werkzoekenden met migratieachtergrond. De overheid incorporeert deze in standaardbestekken en modelcontracten voor vb. wegenwerken, cateringdiensten of selectie- en

wervingsopdrachten. Het nieuwe actieplan duurzame overheidsopdrachten zet al maximaal in op de bevordering van evenredige arbeidsparticipatie en diversiteit, antidiscriminatie en het bevorderen van gelijke kansen en behandeling. Dit gebeurt aan de hand van 3 types clausules: een nondiscriminatieclausule in de selectie- en uitvoeringsvoorwaarden; gelijke-kansenclausules in de verschillende gunningsfasen en toegankelijkheid en diversiteit in de specificaties en het voorwerp van de opdracht. De uitvoering daarvan dient verplicht gemaakt te worden.

Burgerschapsvorming op school

De Vlaamse overheid voorziet in het onderwijs tijd en ruimte voor maatschappelijke, culturele en politieke vorming. Dit soort vorming wordt een onmiskenbaar onderdeel in de lerarenopleiding. Vormgeven van het aanbod gebeurt in samenspraak met jeugd-, cultuur- en middenveldorganisaties die met betrekking tot dit soort vorming specifieke expertise hebben.

Slim? Integreren van specifieke middenveldexpertise in regulier onderwijs. Geïnformeerde en actieve burgers zijn goed voor samenleving, maatschappelijk debat en democratie.

Slim sturen en verzekeren

Het gros van verenigingen is lokaal actief. Velen daarvan zijn niet geformaliseerd, noch aangesloten of ondersteund door een bovenlokale organisatie. Ze worstelen vaak met informatie, wetgeving en administratie. Dat fnuikt wel vaker de goesting en de vernieuwing. De Vlaamse overheid kan, naar analogie met de sportsector, ook in andere sectoren een fonds oprichten, beheerd door verenigingen die zich daartoe engageren, om deze verenigingen op die moeilijke punten gericht te ondersteunen. Een decretale verankering van zo'n fonds is wenselijk. Een proeftuinregeling is ook mogelijk. De mogelijkheid om aan te sluiten bij een collectieve verzekeringspolis waarbij de overheid een garantiefonds opricht, kan hier deel van uitmaken.

Slim? De Vlaamse overheid stimuleert op een eenvoudige manier maar heel doeltreffend sociale cohesie en actief burgerschap op lokaal niveau.

Voer de armoedetoets in

Voer een armoedetoets uit op nieuwe beleidsmaatregelen. Zoals goedgekeurd in maart 2014 door de Vlaamse Regering, gebeurt deze armoedetoets met zowel inbreng vanuit wetenschappelijke hoek als vanuit ervaringskennis van mensen in armoede (via het Netwerk tegen Armoede). Zo kan vooraf ingeschat worden welke impact maatregelen op gezinnen (met jonge kinderen) hebben.

Slim? Hierdoor worden maatregelen vermeden die de kloof vergroten waardoor de maatschappelijke kost om de problematiek aan te pakken enkel stijgt.

Een sterk EVC beleid

Verenigingen en vrijwillig engagement zijn een ideale bron van competentieontwikkeling. We pleiten ervoor dat deze leerprocessen volop gevaloriseerd worden en dat werken met EVC meer ingang vindt. Ook zou de overheid in zijn eigen aanwervingsbeleid het goede voorbeeld kunnen geven door actiever met EVC rekening te houden. Stimuleer tevens het gebruik van instrumenten die competenties attesteren die vrijwilligers elders hebben opgebouwd. Maak leerloopbanen flexibeler door de toegankelijkheid en betaalbaarheid van informatiepunten en assessmentcentra te garanderen en/of verhogen en overdreven formalisme te vermijden. Goede en laagdrempelige begeleiding is essentieel. Heel wat organisaties die actief zijn in het domein van de informele en niet-formele educatie werken met en voor kansengroepen. Zij kunnen goed aanvoelen in welke mate EVC-procedures voldoende oog hebben voor een dreigend

Mattheüseffect. De Vlaamse overheid moet hen actiever betrekken bij de ontwikkeling van procedures en concepten. Daarnaast blijft ook het herkennen van competenties een aandachtspunt. Het is immers ook belangrijk dat de lerende volwassene inzicht verwerft in zijn competenties, zonder dat dit noodzakelijk tot een formele certificering moet luiden. Een verdere uitbouw van "Oscar", het instrument waarmee in het jeugdwerk, de amateurkunsten, de leerlingenraden, de erfgoedorganisaties en het sociaal-cultureel volwassenenwerk competenties zichtbaar worden gemaakt. Tot slot moeten opleidingscheques ook voor niet-formele educatie opnieuw geactiveerd worden. Nu Vlaanderen bevoegd wordt voor het betaald Educatief Verlof, kan ze – zonder aan de basisprincipes ervan te raken – de kans grijpen om de reeks incentives voor leren die momenteel bestaan te stroomlijnen en op elkaar af te stemmen.

Slim? Erkende competenties moeten niet meer via formeel onderwijs 'geleerd' worden en wegen dus ook niet op de opleidingskosten. Daarnaast dragen deze (erkende) competenties bij aan beter gewapende werkzoekenden en arbeidskrachten én een soepelere inschakeling van kansengroepen in de arbeidsmarkt of doorstroming naar het (hoger) onderwijs.

3. Vlaanderen moet **toekomstgericht, geïntegreerd én samen met verenigingen verder werken aan fundamentele lange-termijndoelstellingen**. Die staan momenteel geformuleerd in het **Pact 2020 wat we mee ondertekenden**. We blijven achter die doelstellingen staan en vinden het belangrijk dat ze bereikt worden. **We pleiten daarom voor een geactualiseerd Pact waarin de nog niet gerealiseerde lange-termijndoelstellingen onverkort opgenomen worden**. Kernelementen daarin zijn alvast sociale innovatie; de participatiekloof van etnisch-culturele minderheden; talenten; kinderarmoede en de stad. Allen vergen een doorgedreven transversale aanpak als Vlaanderen echt het verschil wil maken, maatschappelijke transitie wil realiseren en stappen vooruit zetten.

Kernelementen toegelicht

Sociale innovatie

Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, armoede, vergrijzing, ethnocentrisme en vereenzaming: we staan samen voor grote maatschappelijke uitdagingen die vanuit een systeembenadering moeten bekeken worden. Sociale innovatie is daarbij een sleutelbegrip. Ondersteunend bij de implementatie van technologische innovatie, maar nog meer vanuit de nood aan nieuwe organisatiemodellen, het ontwikkelen van nieuwe diensten in de samenleving, nieuwe motivatiesystemen en het ontwikkelen en implementeren van nieuwe businessmodellen. De maatschappelijke outcome staat hierbij centraal.

De **Sociale Innovatiefabriek** kreeg recent haar plaats in het Vlaamse innovatiebeleid en werkt actief en zichtbaar aan bovenstaande elementen. Het is hoopvol dat het aantal initiatieven dat aan deze uitdagingen mee een antwoord biedt al vlot boven de honderd uitstijgen. **Deze prille werking moet absoluut kunnen verder gezet worden. Daarom moet de bestaande portefeuille voor de basiswerking van de lichte structuur en jaarlijkse toegekende projectwerking gehandhaafd worden**. De Sociale Innovatiefabriek vormt tegelijk ook een stimulans om de bestaande innovatiekaders, die nog sterk op technologische en industriële innovatie focussen, te verbreden naar maatschappelijke innovatie. Overwegend economische valorisatiecriteria worden stilaan aangevuld met maatschappelijke criteria. Het algemene innovatiebeleid blijft de historisch sterke rol van verenigingen als innovator erkennen. Het is daarbij belangrijk om regelgevende en ondersteunende ruimte te voorzien voor innovaties die buiten de lijntjes kleuren via **proeftuinen**. Het integreren van **experimentenregelingen** in decretale kaders voor verenigingswerking, creëert de nodige experimenteeruimte waardoor verenigingen naast hun basiswerking nieuwe methodes, thema's en samenwerkingen kunnen verkennen.

De overheid stemt haar eigen instrumentarium (bv. IWT, Agentschap Ondernemen) intern ook beter af op elkaar en zorgt ervoor dat criteria als maatschappelijke meerwaarde, sociale innovatie en duurzaamheid worden ingeschreven.

Maatschappelijke criteria worden ook in het bedrijfsleven steeds belangrijker. De Vlaamse overheid kan het initiatief nemen om uitwisseling op te zetten met de expertise van het verenigingsleven en het not-for-profit ondernemen.

De participatiekloof van etnisch-culturele minderheden

De participatiekloof tussen etnisch-culturele minderheden en andere Vlamingen blijft pijnlijk hoog. Ze manifesteert zich het duidelijkst op vlak van onderwijs en tewerkstelling. Discriminatie moet duidelijk en kordaat aangepakt worden en er moeten garanties komen voor een sterke inhaalbeweging op alle maatschappelijke domeinen waar deze participatiekloof zich stelt. Een meer geïntegreerde aanpak doorheen verschillende beleidsdomeinen is daarvoor cruciaal.

Talenten

Transformaties in economie en samenleving moeten in goede banen geleid worden via een integrale aanpak, waarbij aspecten van onderwijs, welzijn, economisch – en innovatiebeleid, inburgering, taal en zorg, jeugd & cultuur enz. op elkaar inhaken. Het is daarbij cruciaal dat alle talenten in Vlaanderen (individueel & collectief) maximaal aangesproken, ontplooid en ingezet worden. Dit impliceert o.a. aandacht voor vorming in alle levensfasen en levensdomeinen (onderwijs, arbeid, vrije tijd, ...) met specifieke aandacht voor kansengroepen in alle bovenvermelde aspecten. Concreet moet er bijvoorbeeld werk gemaakt worden van een betere afstemming tussen het deeltijds kunstenunderwijs en verenigingen van amateurkunstenaars. (zie ook p.3, “een sterk EVC beleid”)

Kinderarmoede

Zoals in het Pact 2020 is afgesproken dient de kinderarmoede aangepakt te worden. Momenteel groeit 1 kind op 10 in Vlaanderen op in armoede. Dit cijfer is de laatste 10 jaar verdubbeld en blijft stijgen. Er dient dus breed ingezet te worden op deze transitie via een breed pakket aan maatregelen, binnen diverse domeinen en beleidsdomeinoverschrijdend:

- Het uitvoeren van een armoedetoets op nieuwe beleidsmaatregelen (zie ook p.3).
- Een brede vorm van gezinsondersteuning op basis van vertrouwen, die samen met het gezin bekijkt welke problemen eerst aangepakt worden.
- Het tegengaan van de groeiende problematiek van gezinnen met kinderen die gezondheidszorgen uitstellen omwille van financiële redenen, door in te zetten op goede en toegankelijke eerstelijnszorg, met aandacht voor kansengroepen. Een verdere uitbouw van wijkgezondheidscentra in Vlaanderen is een must. Tevens is de inzet van eerstelijnspsychologen op laagdrempelige plaatsen, plaatsen waar mensen in armoede over de vloer komen, een noodzaak.
- Het verder uitbouwen van werk-welzijnstrajecten voor mensen in armoede. Hiermee kunnen we het aantal jonge gezinnen waar niemand aan het werk is verminderen.
- De aanbouw van sociale woningen in Vlaanderen verder versnellen. Ondertussen kunnen mensen die op de wachtlijst staan rekenen op een huursubsidie (mits prijsbewaking en woonzekerheid). Zo kunnen gezinnen met jonge kinderen zich voldoende wapenen op de private huurmarkt. Werk aan de uitbouw van huurdersbegeleiding en de begeleiding bij uithuiszettingen.
- Het tegengaan van de ongekwalificeerde uitstroom, onder meer door het aanpakken van de kostenproblematiek in het secundair onderwijs. Voer het debat over kwalificatieplicht als alternatief voor de leerplicht.
- ...

De Stad

De stad speelt een centrale rol in de ontwikkeling van Vlaanderen. In de stad komen ook vele uitdagingen (global en local) samen. Vertrek in uw beleid vanuit de visie ‘de stad als oplossing’ eerder dan deze te begrijpen als een collector van problemen. In steden komen meer dan elders immers potenties en dynamieken samen die op creatieve, experimentele en innovatieve wijze uitdrukking geven aan breed maatschappelijke transitie in onze samenleving. We geven hier kort een aantal cruciale elementen die samen met alle actoren verder ingekleurd moeten worden. Etnisch-culturele minderheden zijn per uitstek stedelijk gevestigd; de groeiende superdiversiteit is er heel pertinent. Ook de armoedeproblematiek is er in alle facetten aanwezig. Daarnaast komen heel wat aspecten van ruimtelijke ordening, mobiliteit, energie en milieu er samen waardoor verschillende langetermijndoelstellingen geïntegreerd kunnen worden. Zo kan er meer geïnvesteerd worden in kwalitatieve woonruimte in steden waardoor de druk op de open ruimte zal

verminderen. Dat zal ook de biodiversiteit ten goede komen. Het is ook de plek om energiegebruik van gebouwen en woningen te verbeteren. Want rijwoningen verbruiken grosso modo één derde minder energie dan vrijstaande woningen. Het openbaar vervoer heeft in steden een groter draagvlak door de grote concentratie van mensen. Door het compacte stedenbouwkundig patroon en een goede mix van functies (wonen, werken, voorzieningen,...) is de mobiliteitsbehoefte beperkter. Ook het beperken van milieudruk (water- en luchtkwaliteit, geluidshinder, ...) start in de stad. Tenslotte speelt kunst en cultuur er een sterk verbindende rol en zijn de kennisintensieve en creatieve sectoren sterker aanwezig in de 13 centrumsteden dan in het hele Vlaams Gewest. Stedelijke gebieden kunnen daarom een essentiële rol spelen in de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten, de vernieuwing van de economie en het ontwikkelen van verschillende manieren voor het tot stand brengen van gemeenschapsvorming en sociale cohesie, transitiebewegingen, buurtwerkingen, inspraak van burgers,... allemaal domeinen waartoe het Vlaamse verenigingsleven kan bijdragen.

4. We erkennen en ondersteunen 'de Verenigde Verenigingen' als officiële gesprekspartner voor thema's met relevantie voor het middenveld. Structureel overleg en ondersteuning worden verankerd in een geactualiseerd charter.

Waarom?

De structurele samenwerking is een **beproefd model** geworden dat in april 2014 positief geëvalueerd werd. Het structureel overleg zorgde ervoor dat het middenveld de Vlaamse overheid bijstaan in een gezamenlijke aanpak van de grote uitdagingen. Een bondgenootschap met autonome en kritisch prikkelende middenveldorganisaties is de beste manier om grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Bovendien vormde de samenwerking een **krachtig vliegwiel voor maatschappelijke initiatieven** die Vlaanderen en Brussel ten goede komen. Zo ontstonden uit de samenwerking met de Vlaamse overheid rond het thema sociale innovatie meer dan 200 ideeën en initiatieven die maatschappelijke uitdagingen kunnen aanpakken. Tot slot zorgt dit samenwerkingsmodel voor een transparante vorm van overleg waarbij **wederzijdse afspraken duidelijk en helder** gemaakt worden.

Een structurele ondersteuning van de basiswerking van 'de Verenigde Verenigingen' is onontbeerlijk om deze samenwerking verder te zetten, ze sterker, effectiever en efficiënter te maken.

5. In het kader van een slagkrachtig, sterk onderbouwd en breed gedragen beleid, passen we – op politiek en administratief niveau – participatieprocessen en –structuren aan in functie van het maximaal, efficiënt en effectief inwinnen en inzetten van velerlei expertise uit de ruime samenleving; het optimaal honoreren van strategische adviesverlening en een vlotte interactie met relevante maatschappelijke actoren.

Waarom?

Participatie aan het beleid vooraf zorgt voor draagvlak en draagkracht van beleid en bespaart veel corrigerende kosten achteraf. In een echt participatief beleid wordt structureel én ad hoc overleg én advisering ernstig genomen. **We wensen op het Vlaamse beleidsniveau het overleg aan te gaan over een integrale aanpak van participatieprocessen, over het beter stroomlijnen van het advies- en overleglandschap en over de plaats van verenigingen daarin.** Een aanpassing van het advieslandschap mag

in elk geval geen vermindering van participatie als gevolg hebben noch een verschraving van de adviespartners.

Een hervorming van een advies- en participatielandschap vergt een cultuuromslag, een reëel politiek engagement, maatwerk én een nieuw afsprakenkader. Dit alles moet ingebed zijn in een sterk samenwerkingsmodel waarbij het nut en de bruikbaarheid van strategische adviesverlening voor het beleidsproces wordt gemaximaliseerd. De effectiviteit van adviezen kan worden versterkt, door de **strategische adviesraden vroeger te betrekken in het beleidsproces**. Ze zijn niet bedoeld voor verplichte nummertjes over punten en komma's. Er is vooral nood aan adviesorganen die meer impact hebben op het beleid **In strategische adviesraden moet een verankerde plek blijven voor vertegenwoordigers van alle relevante verenigingssectoren, ook de kleinere.**

Aandachtspunten bij het stroomlijnen van het advies- en overleglandschap

- Alleen maar het institutioneel kader van strategische adviesraden bijsturen, zal het participatief beleidsproces en legitimering van beleid in Vlaanderen niet verbeteren. Daarvoor is een aanpassing van de beleidscultuur, de adviespraktijk en –procedure nodig.
- Een goed gestructureerd adviesradenlandschap is de beste garantie voor een goede adviespraktijk. Maar de structuur moet doordacht zijn, in dialoog doorgevoerd worden én vertrekken van duidelijke visie. De principes in het kaderdecreet SAR vormen daar ideale en essentiële bouwstenen.
- De beste manier om het algemeen belang te dienen is te zorgen dat de verschillende individuele belangen met elkaar kunnen discussiëren en tot akkoorden komen. Dat is net de rol van strategische adviesraden. Bovendien is de gebundelde expertise van middenveldmensen waardevol materiaal voor een minister. Als dit afgebouwd wordt, waar zullen beleidsmakers dan wél (en goedkoper) de expertise halen?
- Goed geregelde en ondersteunde adviesraden garanderen net een grote mate van transparantie in de beleidsvoorbereiding. Adviesraden afbouwen betekent ook transparantie afbouwen.
- Pas nadat duidelijk is hoe Vlaanderen de nieuw toegewezen bevoegdheden wil organiseren, is het zinvol om een debat te voeren over eventuele hervormingen van het adviesradenstelsel.
- Adviezen moeten veel vroeger in het beleidsproces gevraagd worden. Vraag advies over beleidsopties en niet over beleidsbeslissingen. Dit is zinvoller voor zowel de betrokkenen in de adviesraden als voor de beleidsverantwoordelijken. In die zin is het gebruik van conceptnota's, groen- en witboeken sterk aan te moedigen.
- Een meer intense afstemming en uitwisseling van informatie tussen secretariaten van de strategische adviesraden onderling en met de Vlaamse wetenschappelijke steunpunten, instellingen en de Studiedienst van de Vlaamse regering is aangewezen.
- Er moet meer ruimte zijn voor adviezen op eigen initiatief van de strategische adviesraden. Ze moeten zich bovendien meer kunnen focussen op de echte belangrijke strategische dossiers.
- De terugkoppeling en motivering waarom bepaalde adviezen al dan niet gevolgd worden, is essentieel, maar gebeurt nog altijd veel te weinig.
- Goede participatie vooraf – zoals via strategische adviesraden – zorgt voor meer gedragenheid bij de burger en haar verenigingen. Met o.a. minder juridische procedures achteraf en vertraging als gevolg.
- Beleidsbeslissingen nemen is voor verkozen politici. Beleid voorbereiden en maken is een zaak van de hele maatschappij, in al haar facetten en diversiteit. Dat is zeker niet gemakkelijk te 'organiseren', maar strategische adviesraden zijn een grote stap in de goede richting.

6. We **ondersteunen** het verenigingsleven in Vlaanderen, zowel structureel als projectmatig. We werken daartoe ook **gericht bestaande juridisch/administratieve drempels weg**. We honoreren het brede spectrum van het verenigingsleven in Vlaanderen en respecteren hun autonomie en aanpak. Opdat ze ten volle hun werkingen kunnen ontplooiën, voeren we in samenspraak met het verenigingsleven onder meer een **planlastvermindering door voor verenigingen**. Dit met oog op meer effectieve verantwoordingsmodellen, meer eenvoudige en efficiënte regelgeving en transparante subsidieregelingen.

Waarom?

Een investering in verenigingen is een investering in de samenleving die rendeert. Elke euro die in verenigingen wordt geïnvesteerd, levert extra euro's op in maatschappelijke interesse en engagement, in aanpak van maatschappelijke uitdagingen (waarmee op lange termijn veel kosten worden uitgespaard) en in democratisch vertrouwen. Een duurzame erkenning met een stabiel subsidiekader is essentieel om verenigingen perspectief te geven en om dynamiek mogelijk te maken in verenigingen.

Vrijwilligerswerk

- Toets beleidsmaatregelen op hun vrijwilligersvriendelijkheid (vrijwilligers-effectenrapportering) en voer een periodieke evaluatie in van het stimulerings- en ondersteuningsbeleid.
- Actualiseer en voer het rapport Samen Vereenvoudigen verder uit. Zorg voor een concreet aanspreekpunt, voorzie periodieke voortgangsrapportage en agendeer het tweemaal per jaar op een overleg tussen de Vlaamse en federale regering
- Faciliteer de ontwikkeling van een portaalsite voor verenigingen in alle sectoren waarop wordt duidelijk gemaakt waar organisaties rekening mee moeten/kunnen houden bij het organiseren van activiteiten,... Responsabiliseer tegelijk administraties, beheersvennootschappen en andere instanties over transparante en verenigingsvriendelijke communicatie, begeleiding en controle. Dergelijke portaalsite kan de basis vormen voor een uniek Vlaams loket waar verenigingen rechtstreeks informatie kunnen krijgen. Belangrijk is nog dat dit tegelijk de basis (back office) kan vormen voor een lokaal uniek loket.
- Onderzoek een verruiming van de collectieve verzekering voor vrijwilligers, met name ook om de bestuurdersaansprakelijkheid te regelen.
- *(ifv overleg met het federale beleidsniveau) De wettelijke obstakels voor een volledige uitrol van het project E-griffie voor vzw's zijn intussen weggewerkt. Hiervoor zorgden een Koninklijk besluit en ministerieel besluit van, respectievelijk, 17 maart 2013 en 18 maart 2013. We vragen om zo snel mogelijk de praktische toepassingen operationeel te maken, zodat vzw's niet enkel hun oprichtingsactie, maar ook alle andere toepassingen elektronisch kunnen afhandelen. Bij de opstart van het e-griffie-project vermeldde de FOD justitie (jaarverslag – 2011) nog een lagere kostprijs voor de elektronische procedure. Uit de tarieven die in 2013 werden bekend gemaakt (€ 161,66 voor de oprichting) blijkt dat dit nog niet is gerealiseerd. We dringen erop aan om ook deze belofte meteen te realiseren.*

Infrastructuur

- Maak van **publieke ruimte** ter stimulering van gemeenschapsvorming een speerpunt in het ruimtelijke ordeningsbeleid. Dit kan op lokaal niveau gestimuleerd worden door dit op te nemen als beleidsprioriteit in het kader van verschillende sectorale regelgevingen die de relatie met lokale besturen vormgeven. Besteedt specifieke aandacht aan het behoud van jeugdverblijven en –lokalen in groene omgevingen en investeer in ruimte voor jeugdtoerisme.

- Werk in overleg met steden en gemeenten een strategische aanpak uit rond de grote noden aan ((brand-)veilige en duurzame) infrastructuur voor het verenigingsleven, op wijk- en buurtniveau.
- Via de conceptnota “een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk” wil de Vlaamse overheid eventuele neven- en herbestemmingen van religieuze infrastructuur ondersteunen. De nota verwijst al naar het belang van samenspraak met verenigingen en stelt vast dat vandaag talloze jeugdverenigingen, culturele verenigingen, ouderverenigingen,... kampen met ruimtetekort. Het recente ontwerpdecreet “met betrekking tot de subsidiëring voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria” creëert een subsidielijn voor herbestemmingsstudies en voor werken die gebeuren in functie van nevenbestemming. Bevorder in dit kader expliciete verbindingen met het verenigingsleven. Dit kan in samenwerking met het Fonds Culturele Infrastructuur van de Vlaamse Gemeenschap.

Regulitis

- Faciliteer een transparante en gebruiksvriendelijke portaalsite met alle (Europese, federale, Vlaamse, provinciale,...) subsidielijnen die relevant zijn voor het verenigingsleven (cfr premiezoeker voor verbouwingen, rechtenverkenner,...).
- Geef verenigingen de nodige –ook decretale- ruimte voor de verkenning van andere organisatievormen, naast of in combinatie met de bestaande vzw-structuur: internationale vereniging zonder winstoogmerk, stichting van openbaar nut, coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk (voor het geheel van de werking en/of in samenwerking met anderen om voor bepaalde delen van de werking schaalvoordeel te zoeken), ...
- Geef expliciete aandacht aan amateurkunsten bij een continuering van de UiTpas. Voorzie dat (gedeeltelijke) terugbetaling van lidmaatschap of cursusgeld, werk- en lesmaterialen of andere benodigdheden in het pakket vervat zijn. Zorg voor een zo min mogelijke administratieve last voor verenigingen.
- **Werk samen met de jeugdsector een concreet stappenplan uit** om de specifieke drempels voor jeugdorganisaties één voor één weg te werken. De jeugdsector inventariseerde deze drempels beknopt en overzichtelijk en reikt concrete oplossingen aan in de brochure “Regulitis. Barrières die het moeilijk maken voor jeugdorganisaties en mogelijke oplossingen”.
- *(ifv overleg met het federale beleidsniveau) De scope van de Wet op de overheidsopdrachten moet worden beperkt tot overheden of organisaties die door de overheid werden opgericht. De toevoeging van het gezagscriterium, met name het al dan niet beschikken over eenzijdige beslissingsbevoegdheid ten aanzien van derden, zorgt wellicht voor de gepaste verduidelijking. Op korte termijn vragen we van de federale overheid om de grensbedragen maximaal op te trekken zodat kleine en middelgrote organisaties zich alvast geen zorgen hoeven te maken. Concreet stellen we voor de laagste drempel te verhogen van 8500 euro tot 25000 euro.*
- *(ifv overleg met het federale beleidsniveau) De wijzigende interpretaties inzake vrijstellingen binnen de BTW-wetgeving (artikel 44) leiden tot een verengde toepassing voor verenigingen. We bepleiten bijvoorbeeld een gerichte aanpassing van de invulling van de –in de EU-wetgeving voorziene- begrippen “maatschappelijk werk” en /of “culturele instellingen die door de betrokken lidstaat worden erkend”.*
- *(ifv overleg met het federale beleidsniveau) De wet op de marktpraktijken van 6 april 2010 definieert wat een onderneming is. Of er met het oog op winst(-verdeling of –uitkering) of vanuit een sociale doelstelling wordt gehandeld is volgens deze wet niet relevant. Of een vereniging ook een onderneming is, moet, case per case, blijken uit de activiteiten en de mate waarin de vereniging deze activiteiten uitoefent. Dit betekent heel wat juridische onzekerheid: een onderneming moet immers voldoen aan de*

EU-mededingingsregels. Ook hier moet een wijziging van het toepassingsgebied een einde kunnen stellen aan het ongewisse voor het verenigingsleven.

Subsidiëring en verantwoordingsmechanismes

- Ga zeer zorgvuldig om met het begrip “dubbele subsidiëring”. Organisaties worden hier vaak mee geconfronteerd op het moment waarop zij partnerschappen met andere gesubsidieerde organisaties aangaan. Dubbele subsidiëring mag niet verwijzen naar het doel waarvoor de overheid de respectieve organisaties subsidieert, maar wel naar het feit dat dezelfde kosten geen twee keer met subsidies kunnen worden betaald.
- Respecteer de eigen procedures en deadlines en pas indexeringsregels correct en transparant toe. Kies voor scenario's die het overschrijden van de besluitvormings- en uitbetalingstermijnen telkens in het voordeel van de organisatie laat uitdraaien. Responsabiliseer interne controlediensten op deze procedures. Ook zij dienen zich in te schrijven in een klantvriendelijk en rechtszeker kader.
- Waak over een goed evenwicht tussen reguliere en projectmatige ondersteuning. Projectmiddelen kunnen iets in gang zetten waar men anders geen tijd of middelen voor heeft. De overgang van succesvolle projecten naar een reguliere inbedding in de verenigingswerking moet ook beleidsmatig worden ondersteund, zodat waardevolle initiatieven niet dreigen te verdwijnen, enkel omwille van formele redenen.
- Versterk verenigingen van kansengroepen. Deze verenigingen spelen een belangrijke rol in het emancipatie- en integratieproces van kansengroepen. Het openstellen en toegankelijk maken van bestaande verenigingen is belangrijk, maar neemt de nood van die kansengroepen om zich zelf te verenigen niet weg. In het belang van iedereen moet dit emancipatieproces meer kansen krijgen dan nu het geval is. Verenigingen van kansengroepen moeten volwaardig erkend worden zodat ze hun integrerende rol volop kunnen spelen. Dit betekent meer structurele middelen voor het uitvoeren van hun emancipatorische opdrachten en de opbouw van deskundigheid en structuren. Ook de ‘consultantrol’ van deze verenigingen, belangenbehartiging vanuit de expertise van de doelgroep en advies aan en samenwerking met andere verenigingen, moet erkend en gehonoreerd worden.
- **Plaats vertrouwen boven verantwoording.** Laat in verantwoordingsmechanismen voor de aanwending van publieke middelen steeds vertrouwen, gelijkwaardigheid, ruimte voor vrij initiatief en effectiviteit doorwegen. Focus op de kwalitatieve resultaten van de ondernomen inspanningen. **‘de Verenigde Verenigingen’ wenst hierover samen met de Vlaamse overheid naar goede modellen te zoeken.**

Internationaal

- “Exporteer” het verenigingsleven in Vlaanderen. Stimuleer daartoe de internationale uitbouw van campagnes, werkvormen en educatieve projecten. Dit draagt bij tot het versterken van het beeld over Vlaanderen als sterk in burgerschap, activering, gemeenschapsvorming en educatie en kan een hefboom zijn voor internationale diplomatie.
- Investeer in de deelname aan en uitbouw van internationale netwerken van verenigingen. Op deze manier kan effectieve uitwisseling ontstaan, kunnen Vlaamse ideeën en oplossingen reizen over de grenzen en goede praktijken uit het buitenland ook in Vlaanderen hun weerklank vinden. Via internationale netwerken kunnen verenigingen ook sterker hun stem laten horen in het internationaal kapittel.
- Werk aan een transparant en democratisch buitenlands beleid, waaronder handelsbeleid, en zorg dat de informatieverschaffing voor parlementsleden en middenveldorganisaties verzekerd is. Zorg ervoor

dat de standpunten die Vlaanderen inneemt met betrekking tot internationale verdragen consulteerbaar zijn voor parlementsleden en middenveldorganisaties en eis vanuit de Vlaamse overheid hetzelfde van de gecoördineerde Belgische standpunten.

7. We betrekken maximaal het middenveld bij de voorbereiding, implementatie en verdere uitrol van onze nieuwe bevoegdheden. Participatie van middenveldorganisaties mag dus niet beperkt blijven tot beleidsadvies maar moet ook aan bod komen via deelname aan strategische adviescomités bij IVA's en via deelname aan de bestuursraden van EVA's. Specifiek voor de uitvoering van een nieuw sociaal beleid honoreert de Vlaamse overheid de grote meerwaarde, specifieke expertise en dienstverlening van de sociale partners en de verenigingen die hierin actief zijn.

Concreet

Ontwikkel voor alle nieuwe bevoegdheden en op te richten organen in nauwe samenspraak met het verenigingsleven een **nieuw afsprakenkader tussen overheid en verenigingen met duidelijke rol- en taakafspraken**. Kies daarbij duidelijk voor een overlegmodel met het middenveld. Respecteer daarbij de expertise van verenigingen en hun autonomie om te bepalen welke rollen en functies ze combineren in functie van hun maatschappelijke opdracht.

Zet resoluut in op sociaal beleid: focus op solidariteit en herverdeling, bevecht discriminatie en pak de stijgende armoede fundamenteel aan. Betrek de sociale middenveldorganisaties bij de oprichting en beheer van de instellingen en middelen voor de Vlaamse sociale bescherming zoals kinderbijslag, ouderenzorg en arbeidsmarktbeleid. **Erken expliciet de rol van sociale middenveldorganisaties bij de uitvoering van het sociaal beleid.** Voorzie tot slot voldoende linken met de federale systemen, met oog op vlotte samenwerking, en goed, efficiënt bestuur.

8. We waken met alle mogelijke middelen over het vrijwillig karakter van vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk is geen stok achter de deur en kan nooit betaalde arbeid vervangen.

Waarom?

Een verplichte vorm van vrijwilligerswerk om uitkeringsgerechtigden maatschappelijk te activeren is niet wenselijk.. Omgekeerd, moeten uitkeringsgerechtigden die vrijwillig vrijwilligerswerk verrichten, dit basisrecht kunnen blijven uitoefenen. Nu de Vlaamse overheid met de zesde staatshervorming de volledige beslissings- en uitvoeringsbevoegdheid verwerft om de actieve en passieve beschikbaarheid van werklozen te controleren, waakt zij over dit basisrecht in de uitvoering van die bevoegdheden.

Concreet

In de uitvoering van de zesde staatshervorming ligt een opportuniteit om vrijwilligers en verenigingen te ontlasten door de meldingsplicht voor vrijwilligerswerk bij werkloosheid te herzien. De zesde staatshervorming geeft de Gewesten de volledige beslissings- en uitvoeringsbevoegdheid om de actieve en passieve beschikbaarheid van de werklozen te controleren en daarbij bijbehorende sancties op te leggen. Het normatieve kader blijft evenwel federaal. In de schemerzone bevindt zich de aangifteplicht voor werkzoekenden van hun vrijwilligerswerk. Deze aangifteplicht is zowel voor de werkzoekende als voor de vereniging een administratieve last: voor elke vrijwilliger moet een afzonderlijk formulier worden ingevuld. Vandaag moet een vrijwilliger bij de RVA een fiche aangeven wanneer hij vrijwilligerswerk wenst te doen en moet ook de organisatie waarbij dit vrijwilligerswerk wordt gedaan papieren in te vullen.

- We vragen daarom te **onderzoeken of deze aangifteplicht niet geïntegreerd kan worden in de arbeidsbemiddeling** zodat deze dienstverleners voor de werkzoekende het enige contactpunt vormen.
- Wij vragen een automatische toestemming van de RVA om een werkzoekende zijn of haar lopende engagement als vrijwilliger te kunnen verderzetten.
- Daarnaast is het vandaag niet toegelaten om vrijwilligerswerk in het buitenland te cumuleren met een uitkering. **Wij vragen dat vrijwilligerswerk gedurende deze periode behandeld wordt zoals een stage in het buitenland en zodoende wordt toegelaten.**

9. We evalueren de ingevoerde beleids- en beheercyclus van lokale besturen. We besteden daarbij bijzondere aandacht aan de participatiegraad van het lokale verenigingsleven aan de opmaak, monitoring en evaluatie van de meerjarenplanning. We bewaken ook de sectorale Vlaamse kaders en middelen in de relatie met lokale besturen.

Concreet

Het Vlaamse beleid moet oog hebben voor de belangrijke rol die verenigingen in lokale gemeenschappen spelen. Momenteel besparen veel lokale besturen al op oa speelpleinwerking en sportclubs, op subsidies aan verenigingen en op investeringen in verenigingsinfrastructuur. Maak afspraken met lokale overheden opdat verenigingen minimale ruimte en ondersteuning krijgen, opdat ze hun rol in het lokale beleid maximaal kunnen uitspelen en opdat de regulitis voor hen ingeperkt wordt. Neem als Vlaamse overheid een coördinerende rol op in verband met intergemeentelijke afstemming rond GAS. **We pleiten kortom voor een nieuw afsprakenkader, een New Deal, waarin vertrouwen boven verstikking staat.**

- Als eerste concrete maatregel stellen we een **wetenschappelijke impactanalyse** voor **van de doelstellingen van de BBC** en de meerjarenplanning. Koppel daar een jaarlijkse monitoring aan zodat er, indien nodig, tijdig kan bijgestuurd worden. Voer deze analyse uit bij verschillende lokale actoren en heb specifiek oog voor participatie, transparantie en samenwerking.
- Zorg er mee voor dat de organisaties op een Vlaams niveau voldoende ruimte hebben om in te zetten op een versterking van de draagkracht van hun lokale afdelingen.